TEISINGUMO TEISMO (didžioji kolegija) SPRENDIMAS

2006 m. gegužės 2 d. *

Byloje C-436/03

dėl 2003 m. spalio 14 d. pagal EB 230 straipsnį pareikšto ieškinio dėl panaikinimo,

Europos Parlamentas, iš pradžių atstovaujamas J. L. Rufas Quintana ir E. Waldherr, vėliau – pastarosios ir R. Passos, nurodęs adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

ieškovas,

palaikomas

Europos Bendrijų Komisijos, iš pradžių atstovaujamos C. Schmidt, vėliau – J.-F. Pasquier, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

įstojusios į bylą šalies,

* Proceso kalba: prancūzų.

prieš

Europos Sąjungos Tarybą, atstovaujamą J.-P. Jacqué ir M. C. Giorgi Fort,

atsakovę,

palaikomą

Ispanijos Karalystės, atstovaujamos E. Braquehais Conesa, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

Jungtinės Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystės, atstovaujamos R. Caudwell, padedamos lordo P. Goldsmith, ir *QC* N. Paines, nurodžiusios adresą dokumentams įteikti Liuksemburge,

įstojusių į bylą šalių,

TEISINGUMO TEISMAS (didžioji kolegija),

kurį sudaro pirmininkas V. Skouris, kolegijų pirmininkai P. Jann, C. W. A. Timmermans, A. Rosas ir J. Makarczyk, teisėjai J.-P. Puissochet (pranešėjas), R. Schintgen, J. Klučka, U. Lõhmus, E. Levits ir A. Ó Caoimh,

generalinė advokatė C. Stix-Hackl,
kancleris R. Grass,

atsižvelgęs į rašytinę proceso dalį,

susipažinęs su 2005 m. liepos 12 d. posėdyje pateikta generalinės advokatės išvada,

priima šį

Sprendimą

1 Europos Parlamentas prašo panaikinti 2003 m. liepos 22 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 1435/2003 dėl Europos kooperatinės bendrovės (SCE) statuto (OL L 207, p. 1, toliau – ginčijamas reglamentas).

Teisinis pagrindas

2 Ginčijamas reglamentas buvo priimtas remiantis EB 308 straipsniu. Jis įtvirtina vieningą Europos kooperatinei bendrovei (SCE) taikomą statutą, siekiant panaikinti kliūtis skirtingų valstybių bendrovių bendradarbiavimui atsižvelgiant į specifines kooperatyvų ypatybes.

3 Taigi ginčijamo reglamento antra konstatuojamoji dalis nurodo:

„Bendrijoje sukūrus vidaus rinką ir dėl šios priežasties joje pagerėjus ekonominei bei socialinei padėčiai ne tik turi būti pašalintos prekybos kliūtys, bet ir gamybos struktūros turi būti pritaikytos veikti visoje Bendrijoje. Todėl bendrovės, neapsiribojančios vietinių poreikių tenkinimu, turi sugebėti planuoti savo veiklos reorganizavimą visoje Bendrijoje ir jį vykdyti".

4 Pagal vienuoliktą – keturioliktą konstatuojamąsias dalis:

„(11) Tarpvalstybiniam kooperatyvų bendradarbiavimui Bendrijoje šiuo metu kliudo teisiniai ir administraciniai sunkumai, kurie turi būti pašalinti sukuriant rinką be sienų.

(12) Įvedus kooperatyvų Europos teisinę formą, pagrįstą bendraisiais principais, tačiau atsižvelgiant ir į jų specifines savybes, kooperatyvai turi galėti veikti už savo nacionalinių sienų ribų visoje Bendrijos teritorijoje arba jos dalyje.

(13) Pagrindinis šio reglamento tikslas – kad skirtingose valstybėse narėse gyvenantys fiziniai asmenys arba pagal skirtingų valstybių narių įstatymus

įsisteigę juridiniai asmenys galėtų steigti SCE. Juo taip pat siekiama, kad SCE galėtų steigti du susijungę esami kooperatyvai arba į naujos formos organizaciją nenutraukiant veiklos pertvarkytas nacionalinis kooperatyvas, kurio registruota buveinė ir nuolatinio valdymo organo buvimo vieta yra vienoje valstybėje narėje, o įmonės padalinys arba dukterinė bendrovė – kitoje.

(14) Atsižvelgiant į Bendrijos sąlygojamą SCE specifiką, šiuo reglamentu patvirtintas SCE „tikrosios buveinės" įkūrimas nepažeidžia valstybės narės įstatymų ir nesuteikia pirmenybės prieš kitus Bendrijos tekstus, reglamentuojančius bendrovių teisę."

5 Ginčijamas reglamentas, be kita ko, įtvirtina nuostatas, susijusias su SCE steigimu (2 straipsnis), jos minimaliu kapitalu (3 straipsnis) ir įstatais (5 straipsnis). Remiantis ginčijamo reglamento 1 straipsnio 5 dalimi, SCE yra juridinis asmuo.

6 Pagal ginčijamo reglamento 6 straipsnį:

„SCE registruota buveinė steigiama Bendrijoje, toje pačioje valstybėje narėje, kurioje yra jos nuolatinio valdymo organo buvimo vieta. Be to, valstybė narė gali reikalauti, kad jos teritorijoje įregistruotos SCE nuolatinio valdymo organo buvimo vieta ir registruota buveinė būtų toje pačioje vietoje."

7 Ginčijamo reglamento 7 straipsnis reglamentuoja SCE registruotos buveinės perkėlimą, kuris atliekamas pastarajai neprarandant juridinio asmens statuso:

„1. SCE registruota buveinė gali būti perkeliama į kitą valstybę narę pagal šio straipsnio 2–16 dalių nuostatas. Toks perkėlimas nereiškia, kad SCE yra likviduojama ar kad įsteigiamas naujas juridinis asmuo."

8 Remiantis ginčijamo reglamento 8 straipsnio 1 dalimi:

„SCE veiklą reglamentuoja:

a) šis reglamentas;

b) šiame reglamente aiškiai apibrėžtais atvejais – jos įstatų nuostatos;

c) šiame reglamente nenumatytais ar iš dalies numatytais atvejais ar šiame reglamente nenumatytais aspektais:

i) įgyvendinant Bendrijos priemones, susijusias būtent su SCE, valstybių narių priimtų įstatymų nuostatos;

ii) valstybių narių įstatymų nuostatos, taikomos kooperatyvams, įsteigtiems pagal tos valstybės narės, kurioje yra SCE registruota buveinė, teisę;

iii) jos įstatai taip pat, kaip ir kooperatyvų, įsteigtų pagal tos valstybės narės, kurioje yra SCE registruota buveinė, teisę."

9 Galiausiai ginčijamas reglamentas leidžia skirtingų valstybių SCE susijungimus (ginčijamo reglamento 2 straipsnio 1 dalies ketvirta įtrauka ir 19–34 straipsniai).

Teisėkūros procedūra, lėmusi ginčijamo reglamento priėmimą

10 1992 m. kovo 6 d. Europos Bendrijų Komisija pateikė Europos Sąjungos Tarybai savo pradinį pasiūlymą dėl Europos kooperatinės bendrovės (OL C 99, 1992, p. 14). Šis pasiūlymas buvo grindžiamas EB sutarties 100a straipsniu (po pakeitimo – EB 95 straipsnis).

11 Mastrichto ir Amsterdamo sutartimis pakeitus sutartis, šio pasiūlymo dėl reglamento teisiniu pagrindu tapo EB 95 straipsnis. Šį teisinį pagrindą Parlamentas patvirtino savo nuomonėje.

12 Taryboje vykusios diskusijos paskatino pakeisti šį teisinį pagrindą: EB 95 straipsnį pakeisti EB 308 straipsniu. Dėl šio pakeitimo Taryba nusprendė iš naujo pasikonsultuoti su Parlamentu.

13 2003 m. gegužės 14 d. Nuomonėje pastarasis pareikalavo, kad teisiniu pagrindu liktų EB 95 straipsnis. Savo nuomonėje Komisija pritarė Parlamento pateiktiems pakeitimų pasiūlymams.

14 2003 m. liepos 22 d. Taryba oficialiai priėmė reglamentą, teisiniu pagrindu pasirinkdama EB 308 straipsnį.

Šalių reikalavimai ir procesas Teisingumo Teisme

15 Parlamentas Teisingumo Teismo prašo:

— panaikinti ginčijamą reglamentą,

— palikti jo padarinius galioti tol, kol įsigalios naujas šiai sričiai skirtas teisės aktas, priimtas per protingą terminą remiantis tinkamu teisiniu pagrindu,

— priteisti iš Tarybos bylinėjimosi išlaidas.

16 Taryba Teisingumo Teismo prašo:

— atmesti ieškinį,

— priteisti iš Parlamento bylinėjimosi išlaidas.

17 2004 m. kovo 9 d. Teisingumo Teismo pirmininko nutartimi Komisijai buvo leista įstoti į bylą Parlamento pusėje. Ta pačia nutartimi Ispanijos Karalystei ir Jungtinei Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystei buvo leista įstoti į bylą Tarybos pusėje.

Dėl ieškinio

Šalių argumentai

18 Savo ieškinį Parlamentas grindžia vieninteliu pagrindu, susijusiu su klaidingu EB 308 straipsnio, kaip ginčijamo reglamento teisinio pagrindo, pasirinkimu. Jo nuomone, EB 95 straipsnis yra tinkamas teisinis pagrindas.

19 Šiuo atžvilgiu jis primena, jog valstybių narių bendrovių teisės skirtumai apsunkina kooperatinių bendrovių veiklą, ypač jų buveinės perkėlimą ir skirtingų valstybių kooperatinių bendrovių susijungimus.

20 Parlamentas taip pat mano, kad EB 95 straipsnis iš tikrųjų gali būti reglamento teisiniu pagrindu. Taigi valstybių narių teisės derinimas gali būti atliekamas papildant nacionalinę teisę naujai sukurtomis Europos teisinėmis formomis. SCE atveju valstybių narių teisės derinimas būtinas skirtingų Europos valstybių kooperatyvų sukūrimui ir valdymui.

21 Parlamentas priduria, kad EB 95 straipsnyje esanti sąvoka „derinimas" apima ne tik priemones, kuriomis siekiama pašalinti kliūtis, atsirandančias dėl įvairių nacionalinių teisinių sistemų nevienodumo, bet taip pat ir priemones, įveikiančias nacionalinių teisinių sistemų teritorines ribas tiek, kiek tai būtina vidaus rinkos sukūrimui ir veikimui.

22 Šiuo atžvilgiu Parlamentas paneigia Tarybos argumentą, pagal kurį derinimo priemonė būtinai turi numatyti visišką arba dalinį nacionalinių nuostatų pakeitimą. Teisingumo Teismas pripažino, jog valstybių narių teisės supanašėjimas, kurio siekiama EB 95 straipsniu, gali būti įgyvendintas, net jeigu kai kuriose valstybėse narėse nėra konkrečią sritį reglamentuojančių teisės aktų (2001 m. spalio 9 d. Sprendimo *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-377/98, Rink. p. I-7079, 15 punktas).

23 Tas pats pasakytina ir apie Tarybos tvirtinimą, kad išankstinė teisės aktų derinimo sąlyga yra valstybės narės kompetencija priimti teisės aktą konkrečioje srityje, kurio poveikis toks pats kaip ir derinimo. Parlamento nuomone, ši sąlyga negali išplaukti iš EB 95 straipsnio, juo labiau kad viena valstybė narė negali pasiekti rezultato, kuris atitiktų teisės aktų derinimą.

24 Be to, Parlamentas pažymi, kad EB 308 straipsnis yra netinkamas teisinis pagrindas priimti ginčijamą reglamentą, nes šia nuostata galima remtis tik su sąlyga, jog EB sutartyje nenumatyti jokie specialūs įgaliojimai nurodytam tikslui pasiekti, o taip šiuo atveju nėra.

25 Europos kooperatinės bendrovės sukūrimas negali būti prilyginamas naujo pavadinimo, viršesnio už nacionalinius pavadinimus, sukūrimui, kaip tai yra intelektinės nuosavybės srityje (žr. būtent 1993 m. gruodžio 20 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 40/94 dėl Bendrijos prekių ženklo (OL L 11, 1994, p. 1) ir 1994 m. liepos 27 d. Tarybos reglamentą (EB) Nr. 2100/94 dėl augalų veislių teisinės apsaugos Bendrijoje (OL L 227, p. 1)). Parlamentas taip pat nurodo, kad šie EB 308 straipsniu grindžiami reglamentai įtvirtino Bendrijos administracinius organus, turinčius juridinio asmens statusą ir finansinę bei administracinę autonomiją, o taip nėra ginčijamo reglamento atveju.

26 Iš tikrųjų Europos kooperatinė bendrovė nėra su valstybių narių teise nesusijusi nauja bendrovės forma, nes ginčijamas reglamentas įtvirtina ne išsamų pastarosios organizavimą, o tik reglamentuoja jos struktūrą, sistemingai nurodydamas valstybės narės, kurioje registruota bendrovės buveinė, taikytiną teisę.

27 Komisijos, įstojusios į bylą šalies, tvirtinimas atitinka Parlamento tvirtinimą. Be to, ji pateikia plačią EB 95 straipsnyje esančios sąvokos „derinimas" sampratą.

28 Komisijos nuomone, ginčijamu reglamentu siekiama pagerinti vidaus rinkos sukūrimo ir veikimo sąlygas bei prisidėti prie laisvo paslaugų teikimo kliūčių

šalinimo sukuriant Europos teisinę formą, leidžiančią kooperatinėms bendrovėms veikti už nacionalinių sienų. Šiuo atveju specialus Bendrijos kooperatinės bendrovės statutas papildo skirtingus nacionalinius kooperatyvų statutus, palengvindamas jų veiklos skirtingose valstybėse plėtojimą.

29 Taryba mano, kad ginčijamu reglamentu sukuriama nauja Europos lygmeniu teisinė forma, kuri papildo pagal nacionalinę teisę veikiančias kooperatines bendroves.

30 Ji priduria, jog vien tik to, kad Bendrijos teisės aktas skirtas vidaus rinkos sukūrimui ir veikimui, nepakanka, kad EB 95 straipsnis taptų būtinu jo teisiniu pagrindu. EB 14 straipsnis patikslina, kad EB 95 straipsnis yra viena iš nuostatų vidaus rinkai įgyvendinti.

31 Tam, kad galėtų būti grindžiamas EB 95 straipsniu, šis aktas turi derinti nacionalinės teisės aktus ir siekti pašalinti kliūtis, kurias nacionalinės teisės aktų skirtumai ir (arba) ribotas teritorinis galiojimas sukuria sutarties tikslų įgyvendinimui.

32 Taryba tvirtina, kad derinimo priemone būtina pasiekti rezultatą, kurį būtų galima pasiekti kiekvienoje valstybėje narėje vienu metu priimant tokį patį teisės aktą. Tačiau šiuo atveju nė viena valstybė narė, vertinama individualiai, neturėjo įgaliojimų suformuluoti tokį statutą, koks numatytas ginčijamame reglamente.

33 Dėl šių priežasčių ir nesant kitos nuostatos, į kurią turėtų būti atsižvelgta, minėto reglamento teisiniu pagrindu galėjo būti tik EB 308 straipsnis.

34 Ispanijos Karalystė ir Jungtinės Karalystės vyriausybė, įstojusios į bylą šalys, taip pat mano, kad Europos kooperatinė bendrovė yra nauja teisinė forma. Taigi ginčijamas reglamentas turėjo būti priimtas remiantis EB 308 straipsniu.

Teisingumo Teismo vertinimas

35 Tinkamas teisinis pagrindas, kuriuo remiantis turi būti priimtas teisės aktas, nustatomas atsižvelgiant į pastarojo turinį ir pagrindinį tikslą (žr. būtent 1993 m. kovo 17 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, C-155/91, Rink. p. I-939, 19–21 punktus ir minėto sprendimo *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą* 27 punktą).

36 Šiuo atžvilgiu rėmimasis EB 308 straipsniu kaip teisiniu teisės akto pagrindu pateisinamas tik tuomet, kai jokia kita Sutarties nuostata nenumato Bendrijos institucijoms reikiamų įgaliojimų priimti šį teisės aktą (žr. 1987 m. kovo 26 d. Sprendimo *Komisija prieš Tarybą*, 45/86, Rink. p. 1493, 13 punktą ir 1995 m. liepos 13 d. Sprendimo *Ispanija prieš Tarybą*, C-350/92, Rink. p. I-1985, 26 punktą).

37 Teisingumo Teismas jau yra nusprendęs, kad Bendrija, remdamasi EB 308 straipsniu, gali kurti naujus intelektinės nuosavybės pavadinimus, viršesnius už nacionalinius pavadinimus (žr. 1994 m. lapkričio 15 d. Nuomonės 1/94, Rink. p. I-5267, 59 punktą, minėto sprendimo *Ispanija prieš Tarybą* 23 ir 27 punktus

ir minėto sprendimo *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą* 24 punktą). Tačiau remtis EB 308 straipsniu kaip teisiniu pagrindu negalima, jeigu nagrinėjamas Bendrijos teisės aktas įtvirtina ne naują Bendrijos lygmeniu saugomą pavadinimą, o tik suderina valstybių narių teisėje numatytas nuostatas minėtam pavadinimui išduoti ir saugoti (minėto sprendimo *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą* 25 punktas).

38 Kalbant apie EB 95 straipsnį reikia nurodyti, kad pastarasis įgalioja Bendrijos teisės leidėją priimti priemones, skirtas vidaus rinkos sukūrimo ir veikimo sąlygoms pagerinti; šios priemonės iš tikrųjų turi turėti tokį tikslą ir prisidėti prie kliūčių Sutartimi užtikrinamoms ekonominėms laisvėms, įskaitant ir įsisteigimo laisvę, šalinimo (žr. būtent 2000 m. spalio 5 d. Sprendimo *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą*, C-376/98, Rink. p. I-8419, 83, 84 ir 95 punktus bei 2002 m. gruodžio 10 d. Sprendimo *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco*, C-491/01, Rink. p. I-11453, 60 punktą).

39 Remtis EB 95 straipsniu kaip teisiniu pagrindu taip pat galima siekiant užkirsti kelią prekybos kliūtims, kylančioms dėl skirtingos nacionalinių įstatymų raidos; tokių kliūčių atsiradimas turi atrodyti realus, o nagrinėjama priemonė turi būti skirta joms išvengti (šiuo atžvilgiu žr. minėtų sprendimų *Ispanija prieš Tarybą* 35 punktą, *Vokietija prieš Parlamentą ir Tarybą* 86 punktą, *Nyderlandai prieš Parlamentą ir Tarybą* 15 punktą bei *British American Tobacco (Investments) ir Imperial Tobacco* 61 punktą).

40 Šiuo atveju iš ginčijamo reglamento turinio ir tikslo matyti, kad juo siekiama įtvirtinti naują teisinę formą, viršesnę už nacionalines kooperatinių bendrovių formas, kaip tai nurodo ginčijamo reglamento dvylikta ir keturiolikta konstatuojamosios dalys, pagal kurias Europos kooperatinė bendrovė turi būti laikoma kooperatinių bendrovių Europos teisine forma, kuri yra specifinė Bendrijos forma.

41 Iš tikrųjų, remiantis ginčijamo reglamento 8 straipsnio 1 dalies a punktu, Europos kooperatinės bendrovės teisinę formą pirmiausia reglamentuoja šis reglamentas. Jo 8 straipsnio 1 dalies b punktas numato, kad šiame reglamente aiškiai apibrėžtais atvejais Europos kooperatinės bendrovės veikla gali būti reglamentuojama jos įstatais. Tik subsidiariai, šiame reglamente ar Europos kooperatinės bendrovės įstatuose nenumatytais atvejais, šio reglamento 8 straipsnio 1 dalies c punktas nurodo, *inter alia*, valstybės narės, kurios teritorijoje yra registruota Europos kooperatinės bendrovės buveinė, teisę.

42 Be to, ginčijamo reglamento 2 straipsnyje yra įtvirtintos specifinės Europos kooperatinės bendrovės steigimo sąlygos. Europos kooperatinė bendrovė taip pat turi ginčijamo reglamento 7 straipsnyje numatytą galimybę perkelti registruotą buveinę į kitą valstybę narę, ir toks perkėlimas nereiškia, kad kooperatinė bendrovė likviduojama ar kad įsteigiamas naujas juridinis asmuo.

43 Galiausiai iš ginčijamo reglamento 9 straipsnio nuostatų, pagal kurias kiekvienoje valstybėje narėje Europos kooperatinė bendrovė turi būti laikoma kooperatyvu, įsteigtu pagal tos valstybės narės, kurioje yra jos registruota buveinė, teisę, išplaukia, kad Europos kooperatinės bendrovės forma koegzistuoja su pagal nacionalinę teisę veikiančių kooperatinių bendrovių forma.

44 Tokiomis aplinkybėms ginčijamas reglamentas, nepakeičiantis egzistuojančių skirtingų nacionalinės teisės aktų, turi būti laikomas siekiančiu ne suderinti kooperatinėms bendrovėms taikomą valstybių narių teisę, o sukurti naują kooperatinės bendrovės formą, viršesnę už nacionalines formas.

45 Šiam tvirtinimui įtakos nedaro tai, kad ginčijamas reglamentas išsamiai neįtvirtina visų Europos kooperatinėms bendrovėms taikytinų nuostatų, o tam tikrais klausimais nurodo valstybės narės, kurios teritorijoje yra registruota Europos kooperatinės bendrovės buveinė, teisę, nes toks nurodymas, kaip jau buvo minėta, yra subsidiarus.

46 Iš viso to išplaukia, kad EB 95 straipsnis negalėjo būti tinkamas teisinis pagrindas priimti ginčijamą reglamentą, kuris teisingai buvo priimtas remiantis EB 308 straipsniu.

47 Kadangi vienintelis ieškinio pagrindas yra nepagrįstas, jis turi būti atmestas.

Dėl bylinėjimosi išlaidų

48 Pagal Procedūros reglamento 69 straipsnio 2 dalį pralaimėjusiai šaliai nurodoma padengti bylinėjimosi išlaidas, jei laimėjusi šalis to prašė. Kadangi Taryba prašė priteisti bylinėjimosi išlaidas iš Parlamento ir pastarasis pralaimėjo, jis padengia bylinėjimosi išlaidas. Remiantis Procedūros reglamento 69 straipsnio 4 dalimi, Ispanijos Karalystė, Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė bei Komisija, į bylą įstojusios šalys, pačios padengia savo bylinėjimosi išlaidas.

Remdamasis šiais motyvais, Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) nusprendžia:

1. **Atmesti ieškinį.**

2. **Priteisti iš Europos Parlamento bylinėjimosi išlaidas.**

3. **Ispanijos Karalystė, Jungtinė Didžiosios Britanijos ir Šiaurės Airijos Karalystė bei Europos Bendrijų Komisija pačios padengia savo bylinėjimosi išlaidas.**

Parašai.